

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ВИРОБНИЧА ФАРМАЦЕВТИЧНА ПРАКТИКА З КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ**
для здобувачів вищої освіти заочної форми здобуття освіти
освітньої програми «Фармація» спеціальності «226 Фармація, промислова фармація»
галузі знань «22 Охорона здоров'я» другого (магістерського) рівня вищої освіти
2023-2024 н.р.

ВИКЛАДАЧІ

МІСЮРЬОВА
Світлана
Вікторівна

clinpharm@nuph.edu.ua

ТКАЧЕНКО
Катерина
Михайлівна

clinpharm@nuph.edu.ua

ВЕТРОВА
Катерина
Вікторівна

clinpharm@nuph.edu.ua

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

2. Адреса кафедри: 61057, Харків, вул. Пушкінська, 27.

3. Веб-сайт кафедри: <https://clinpharm.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Місюрьова Світлана Вікторівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Ткаченко Катерина Михайлівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат медичних наук, доцент.

Ветрова Катерина Михайлівна

Асистент ЗВ кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук.

5. Консультації: в дистанційному форматі згідно розкладу.

6. Анотація освітньої компоненти: закріплює теоретичні знання та практичні навички в галузі клінічної медицини та клінічної фармакології, аналізу лікарської терапії, здійснення вибору найбільш раціональних лікарських засобів та їх комбінацій для конкретного хворого, закріплює уміння застосовувати знання з клінічної фармації та фармацевтичної опіки в

професійній діяльності при наданні належної фармацевтичної допомоги щодо забезпечення раціональної фармакотерапії відповідно до вимог належної аптечної практики.

7. Мета викладання освітньої компоненти: закріплення теоретичних знань з клінічної фармації та фармацевтичної опіки і придбання практичних навичок їх використання в процесі здійснення фармацевтичної опіки відвідувачів аптеки.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Hard-skills / Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 3. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 5. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних характеристик, а також з урахуванням суб'єктивних ознак та об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних критеріїв обстеження хворого.

ФК 13. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахування суспільних і виробничих інтересів.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 9. Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 13. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 17. Використовувати дані клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень для здійснення моніторингу ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.

ПРН 23. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

10. Статус освітньої компоненти: Обов'язкова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: Освітня компонента «Виробнича фармацевтична практика з клінічної фармації» базується на вивченні здобувачами вищої освіти клінічної фармації та фармацевтичної опіки, а також блоку хімічних та технологічних освітніх компонент й інтегрується з ними.

12. Обсяг освітньої компоненти:

4,5 кредити ЕКТС (135 год), практичних занять – 102 год, самостійна робота – 106 год.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: денно (змішано дистанційно).

Зміст освітньої компоненти:

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. *Структура та принципи роботи аптечного закладу, організація роботи фармацевта у аптечному закладі. Робота в аптеці на робочому місці фармацевта «у першого стола»*

Тема 1. *Мета, завдання і зміст практики. Основні принципи медичної деонтології та етики.*

Тема 2. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні захворювань системи травлення.*

Тема 3. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні застудних захворювань. Профілактика застуди.*

Тема 4. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні суглобового та м'язового болю, болю голови.*

Тема 5. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні травматичних, інфекційних та паразитарних уражень шкіри та її придатків.*

Тема 6. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності центральної нервової системи.*

Тема 7. *Фармацевтична опіка при медикаментозному та немедикаментозному лікуванні місцевих розладів кровообігу.*

Тема 8. *Фармацевтична опіка при відпуску ОТС-препаратів для усунення та профілактики вітамінної недостатності.*

14. Види та форми контролю:

Форма семестрового контролю: семестровий диференційований залік.

Поточний контроль складається з перевірки правильності і повноти виконання завдання за навчальною програмою, правильності ведення і належності оформлення звіту та щоденнику з практики, систематичності виконання повсякденної роботи на базі практики. Поточний контроль вважається зарахованим за наявності рейтингу 36-60 балів.

Умови допуску до контролю змістового модулю: для допуску до контролю змістового модулю необхідна наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) змістового модулю. Контроль модулю здійснюється по завершенні практики. До контролю модулю допускаються здобувачі, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та набрали за поточну діяльність мінімально 36 балів та представили матеріали практики: щоденник практики та звіт практики. Контроль модулю включає усне опитування з контролю засвоєння практичних навичок: вміння здійснювати відбір хворих для обов'язкового направлення до лікаря або для призначення безрецептурних ЛП в межах відповідального самолікування, вміння проводити фармацевтичну опіку при відпуску безрецептурних препаратів, визначати умови раціонального застосування рецептурних препаратів, здійснювати консультації з питань сумісності з продуктами харчування, алкоголем, іншими лікарськими засобами, режиму дозування, правилам застосування конкретної лікарської форми; здійснювати фармацевтичну опіку декретованих категорій відвідувачів аптек. Максимальна кількість балів контролю модулю дорівнює 40. Контроль модулю вважається зарахованим, якщо ЗВО набрав не менше 24 балів

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних/семінарських занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль — для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1	
- оцінювання тем (1-8) (самостійна робота за темами 1-8 та робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних);	60 (60%)
- контроль змістового модуля 1 (усне опитування)	40 (40%)
Семестровий контроль з модуля 1	100

16. Політики освітньої компоненти: *Політика щодо академічної доброчесності.* Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем. *Політика щодо відвідування занять.* Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим

на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи. *Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій)*. Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

- Обов'язкова література**
- 1) *Клінічна фармація* : підруч. / І. А. Зупанець, В. П. Черних, І. Г. Купновицька та ін. ; за ред. В. П. Черниха, І. А. Зупанця, І. Г. Купновицької. – Харків : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2013. – 912 с.
  - 2) *Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії* : навч. посіб. для студентів фармац. ф-тів вищ. мед. (фармац.) навч. закл. освіти / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін. ; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. — Харків : Золоті сторінки, 2018. — 112 с.
  - 3) *Практикум з фармацевтичної опіки для здобувачів вищої освіти [Електронний ресурс]* : для аудиторної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Фармація», освітнього рівня «магістр» / С. Ю. Штриголь [та ін.], 2022. - 163 с.
  - 4) *Клінічна фармація: підготовка до КРОК-2 [Електронний ресурс]* : практикум / К. О. Зупанець [та ін.], 2021. - 64 с.
  - 5) *Довідник еквівалентності лікарських засобів - Rx index® [Текст]* / авт.-уклад. І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: проф. І. А. Зупанця, акад. НАН України, проф. В. П. Черниха, 2020. - 832 с.
  - 6) *Фармацевтична опіка [Текст]* : практ. посіб. / І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: І. А. Зупанця, В. П. Черних ; НФаУ. - К. : Фармацевт Практик, 2016. - 207 с.
  - 7) *Протоколи провізора (фармацевта)* / розроб.: В.П. Черних, І.А. Зупанець, О.О. Нагорна та ін. ; за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця, О.М. Ліщишиної. – Харків : Золоті сторінки, 2014. – 232 с.
  - 8) *Клінічні дослідження. Терміни та визначення* : довідник / за заг. ред. В.М. Коваленка, І.А. Зупанця. – Харків : Золоті сторінки, 2016. – 340 с.
- Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти**
- 1) *Фармацевтична опіка* : практичний посібник / І.А. Зупанець, В.П. Черних, С.Б. Попов, В.В. Пропіснова та ін. ; за ред. І. Зупанця та В. Черниха. 3-тє вид., переробл. і доп. – Київ : Фармацевт Практик, 2018. — 224 с.
  - 2) *Фармацевтична енциклопедія* / за ред. В.П. Черних. – 3-тє вид., доп. – Київ : Моріон, 2016. – 1592 с.
  - 3) *Rx index* – довідник еквівалентності лікарських засобів / за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних; 3-тє вид., доп. та переробл. – Київ : Фармацевт Практик, 2019. – 832 с.
  - 4) *British Medical Association. New Guide to Medicines and Drugs.* – 9th ed. – London : Dorling Kindersley, 2015. – 512 p.
  - 5) *Clinical Pharmacy and Therapeutics.* – 6th ed. / Eds Cate Whittlesea and Karen Hodson. – London : Churchill Livingstone, 2019. – 1094 p.
  - 6) *Applied Therapeutics : The Clinical Use Of Drugs* / ed. by Caroline S. Zeind, Michael G. Carvalho. – 11th ed. – New York : Wolters Kluwer ; Lippincott Williams & Wilkins, 2018. – 2379 p.
  - 7) *Symptoms in the Pharmacy : A Guide to the Management of Common Illness.* – 8th ed. / Ed. A. Blenkinsopp, M. Duerden and J. Blenkinsopp. – Oxford : John Wiley & Sons Ltd, 2018. – 405 p.
- Актуальні**
- 1) *Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс].* –

електронні
інформаційні
ресурси для
поглибленого
вивчення
освітньої
компоненти

Режим доступу : <http://www.drlz.com.ua>. – Назва з екрану.

2) *Державний* формуляр лікарських засобів [Електронний ресурс] / М-во охорони здоров'я України, Центр. формуляр. комітет, Держ. експерт. центр. – Київ, 2022. – Вип. 14. – Режим доступу : <https://dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/>. – Назва з екрану.

3) *Наказ* МОЗ № 7 від 05.01.2022 р. «Про затвердження протоколів фармацевта при відпуску безрецептурних лікарських засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007282-22>. – Назва з екрану.

4) *Наказ* МОЗ України №876 від 18.04.2019 р. «Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0509-19>. – Назва з екрану.

5) *Наказ* МОЗ України №651 від 26.07.2013 «Про принципи належної фармакотерапевтичної практики та запобігання поліпрагмазії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0651282-13>. – Назва з екрану.

6) *Наказ* МОЗ України №898 від 27.12.2006 (зі змін. і доп., внесеними наказами МОЗ України №778 від 14.09.2010 р., №568 від 06.09.2011 р., №1005 від 29.12.2011 р., № 1197 від 09.11.2016 р., № 996 від 26.09.2016 р.) «Про затвердження Порядку здійснення нагляду за побічними реакціями лікарських засобів, дозволених до медичного застосування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-07>. – Назва з екрану.

7) *Наказ* МОЗ України №455 від 30.05.2013 «Про настанову ВООЗ та МФФ «Належна аптечна практика: Стандарти якості аптечних послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dec.gov.ua/mtd/normativni-dokumenti/>. – Назва з екрану.

8) *Реєстр* медико-технологічних документів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/. – Назва з екрану.

9) Сайт кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації - <http://clinpharm.nuph.edu.ua>; <http://clinpharm.nuph.edu.ua/servise/prakticheskaya-podgotovka>

10) Наукова бібліотека НФаУ - <http://lib.nuph.edu.ua>
<https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=5200>

Система
дистанційного
навчання
MOODLE

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютер, Інтернет та обладнання для відео/аудіоконференцій або мобільний гаджет з можливістю підключення до Інтернету, OS Windows 7/10/11, Microsoft Office, Moodle, ZOOM.